

Resultatförslag för utvecklingsamarbetet med Kenya 2015-2019

1. Bakgrund till Sidas resultatförslag

De underliggande faktorerna som leder till och håller kvar en stor majoritet av Kenyas befolkning i fattigdom är politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga. Ett klientelistiskt politiskt system, med stor ackumulering av resurser och makt inom den politisk-ekonomiska eliten gör samhällssystemet svårföränderligt och utvecklingen mot demokrati komplex. Idag finns tydliga tecken på att respekten för de medborgerliga och politiska rättigheterna, som garanteras i Kenyas moderna och progressiva grundlag från 2010, försvagas genom ökade hot, trakasserier och laginitiativ riktade mot civila samhället och organisationer och individer som verkar mot strafffrihet för den styrande eliten. Korruptionen genomsyrar det kenyanska samhället och utgör ett allvarligt hinder för landets utveckling. Korruptionen stärks av svaga institutioner och den klientelism som kännetecknar samhället i stort. Sammantaget ökar dessa faktorer konfliktrisken i samhället.

Den viktigaste politiska och demokratiska milstolpen under senare tid var antagandet av en ny grundlag 2010. Den lägger grunden för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive kvinnors och barns rättigheter, och för demokratisering av de politiska och rättsliga systemen. Grundlagen skapar också förutsättningar för ökat folkligt deltagande på nationell och på lokal nivå, inte minst genom att den stipulerar en omfattande decentraliseringsreform som delegerar politisk makt och finansiella resurser till de 47 nya länsregeringar som bildats efter valen 2013. Andra framträdande möjligheter som öppnar upp för påverkan på ovan nämnda samhällsliga mönster är ett livskraftigt och dynamiskt om än splittrat civilt samhälle, en stor och välorganiserad privat sektor, en ung och relativt välutbildad befolkning och förekomsten av förändringsaktörer inom staten.

Den ekonomiska tillväxten i Kenya har under de senaste åren legat på 4-5 %, men fattigdomen och ojämlikheten fortsätter ändå att vara utbredd. Hållbarheten i tillväxten utgör ett frågetecken eftersom ökande kostnader för sociala och miljömässiga aspekter gröper ur den långsiktigt. Ojämlikheten är stor i dimensioner såsom inkomst, etnicitet, region, stad-landsbygd, kön, religion och ålder. Dessa ojämlikheter har i hög grad sin grund i den klientelistiska maktutövningen som gynnar vissa grupper framför andra. Kvinnor är mångdubbelt drabbade av ojämlikheterna i samhället och de flesta kvinnor saknar fortfarande i hög utsträckning ekonomisk och politisk makt. På landsbygden lever närmare 70 % av befolkningen på småskaligt jordbruk¹, ofta helt regnberoende, vilket resulterar i sårbarhet för klimat- och vädervariationer,

återkommande hungerkatastrofer och en ökning av män och kvinnor som lever med kronisk livsmedelsbrist. Spänningar på nationell och lokal nivå och de begränsade konflikter som pågår i olika delar av landet till följd av fattigdom och konkurrens om naturresurser och politiskt inflytande är växande problem. Instabilitet och våldsamma konflikter på lokal nivå kan också, som skedde i samband med valet 2007, eskalera till att bli nationella.

Baserat på analyser² och breda konsultationer med både svenska aktörer³ och ett stort antal samarbetsparter och utvecklingsaktörer, statliga såväl som aktörer från civilsamhället och den privata sektorn i Kenya⁴, svenska komparativa fördelar samt de kenyanska behoven och prioriteringarna, föreslås att Sverige ska bidra till resultat inom följande tre huvudområden vilka svarar mot regeringens ingångsvärden.

- stärkt miljömässig, individuell och samhällelig motståndskraft;
- ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökad jämställdhet och stärkt demokratisk samhällsstyrning på nationell och lokal nivå; och
- förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av en hållbar ekonomisk tillväxt.

Sverige har ett tydligt mervärde som extern, oberoende och förhållandevis neutral utvecklingsaktör i Kenya. Genom fortsatta strategiska, katalytiska och innovativa stöd kan Sverige bidra till och skapa mervärde i utvecklingsprocesser samt stärka nyckelaktörer som verkar för fattigdomsminskning och en hållbar och demokratisk utveckling i Kenya.

Sidas svar på ingångsvärdena (Alternativ 1) och Sidas huvudförslag (Alternativ 2) innehåller samma resultatområden och samma resultat. Det som skiljer dessa alternativ åt är den föreslagna volymen, där Alternativ 1 återspeglar det i ingångsvärdena angivna volymspannet om 1,5 - 1,75 miljarder SEK medan föreslagen volym för Alternativ 2 är 1,75 - 2,0 miljarder SEK. Den högsta nivån i det föreslagna volymspannet ligger i paritet med nuvarande landallokering om 400 MSEK/år. Den något högre volymen i Sidas huvudförslag ger större möjligheter för fördjupning inom föreslagen inriktning av samtliga tre resultatområden och bedöms bidra till ökat genomslag för svenskt stöd. Fördjupningen avser framförallt stärkt motståndskraft för särskilt sårbara delar av befolkningen; stöd till förändringsaktörer och nya aktörer inom mänskliga rättigheter samt ökad sysselsättning bl a kopplad till miljö- och klimatmässig hållbar produktion och samhällstjänster.

Förslaget som helhet omfattar en kombination av stöd till utveckling av institutioner med reformvilligt ledarskap och av organisationer och individer på nationell såväl som lokal nivå. Det kommer att inbegripa samarbeten med statliga såväl som icke-statliga samarbetspartner, inklusive civilsamhället och den privata sektorn. Samarbete med staten bedöms som centralt för att uppnå resultat inom vissa områden. Generellt är de statliga institutionerna svaga i sin roll och funktion som genomförare av reformer och hanterare av landets långsiktiga utvecklingsutmaningar och möjligheter. Inom vissa områden visar dock den kenyanska staten

förmåga att leverera, såsom inom utbildnings- och vattensektorerna. Statens strategiska planering och uppföljning av resultat har också förbättrats till viss del och det makroekonomiska ramverket är stabilt. Aktörsanalys och konsultationer pekar på att det inom delar av staten finns reformivrare, särskilt unga teknokrater inom förvaltningen, som vill se en förändring mot ökad öppenhet, ansvarstagande och effektivitet inom statsförvaltningen. Vid varje enskilt fall är det därför viktigt att bedöma hur pass förändringsbenägen staten är som aktör och vilken roll den spelar för resultatuppfyllelse. Samtliga resultatområden innehåller resultat som delvis kan uppnås utan samarbete med staten som huvudaktör.

Inom Resultatområde 1 föreslås ett multisektoriellt angreppssätt i syfte att både på landsbygden och i urbana områden förstärka ekosystemens, samhällets och individers motståndskraft och minska effekten av klimatförändringar. Fokus ligger på förbättrad livsmedelstrygghet, diversifierad försörjning och tillgång till sociala skyddsnet, bättre hantering av klimatsäkra grundläggande samhällstjänster som vatten och sanitet samt stöd för en hållbar förvaltning av landets ekosystemtjänster, särskilt vattenresurser, luft och mark.

Inom Resultatområde 2 föreslås fokus ligga på stärkt civilsamhälle för ökat genomslag i påverkansarbetet, kvinnors deltagande, antikorruption samt reformer av svaga nyckelinstitutioner inom statlig förvaltning och rättssektorn. Institutioner på decentraliserad nivå kommer att prioriteras. Särskild uppmärksamhet kommer att ges till förändringsaktörer (t ex inom media och kultur) som arbetar för ett större politiskt ansvarstagande och ansvarsutkrävande, samt korruptionsfria, icke-diskriminerande och transparenta samhällstjänster som är viktiga för främjande av de mänskliga rättigheterna. Den föreslagna ansatsen har ett brett jämställdhets- och rättighetsperspektiv som också ska genomsyra övriga resultatområden.

Inom Resultatområde 3 föreslås fokus ligga på fattiga människors ökade deltagande och bidrag till hållbar ekonomisk tillväxt genom ökad produktiv sysselsättning. Samarbete med och stöd till den privata sektorn och för entreprenörskap, särskilt inom jordbrukssektorn, ska inledas och utvecklas. Bättre förutsättningar för ungdomars och kvinnors sysselsättning ska ges prioritet med tanke på den marginalisering och diskriminering som fortfarande råder på arbetsmarknaden för dessa grupper. Stöd till produktiv sysselsättning, ökad produktivitet samt förbättrade och diversifierade inkomstmöjligheter för fattiga människor på landsbygden och i städerna är viktiga komponenter inom detta område.

Resultatområdena är nära kopplade till varandra vilket skapar möjligheter till synergier som kan stärka resultatens genomslag. Exempel på synergier mellan resultatområdena är t ex att arbetet för mer transparenta, ansvarstagande och demokratiskt styrda offentliga institutioner också har som syfte att nå en långsiktig hållbar utveckling på nationell och lokal nivå. De produktiva sektorerna såsom jordbruk och urban infrastruktur för samhällstjänster, som vatten, sanitet och avfallshantering, är beroende av en effektiv förvaltning av ekosystemtjänster och kan utgöra en viktig drivkraft i landets omställning till en grön ekonomi. Tillgång till samhällstjänster såsom

rättsväsende, sociala skyddsnät och rent vatten bidrar till ökad motståndskraft hos befolkningen. Stärkt efterlevnad av kvinnors rättigheter kan bidra till utökat ansvarsutkrävande av statliga aktörer på lokal och nationell nivå, vilket i sin tur leder till en effektivare förvaltning och minskad korrupktion. Ett civilsamhälle som tillåts och vågar ifrågasätta efterlevnaden av lagar bidrar till positiva resultat inom samtliga områden. En mer effektiv och kompetent statistikmyndighet förbättrar förutsättningarna för olika utvecklingsaktörer, inklusive Sida, att mäta resultat inom samtliga resultatområden.

Synergier mellan resultatområde 1 och resultatområde 3 är särskilt starka. Ett förbättrat ekosystem och ökad motståndskraft är en förutsättning för inkluderande och hållbar tillväxt. Samtidigt skapar klimatsäkra grundläggande samhällstjänster såsom vatten, sanitet och förnybar energi ökade möjligheter till en övergång till grön ekonomi som genererar gröna jobb, särskilt i urbana områden. Dessa leder i sin tur till bättre miljö och minskad klimatpåverkan.

I takt med att den omfattande decentraliseringsprocessen fortskrider i Kenya kommer länsnivån att bli en allt viktigare ingång för samarbetet. Samarbetet med den privata sektorn kommer att utökas successivt och samverka mellan svenska och kenyanska institutioner och företag kommer att uppmuntras. Nya förändringsaktörer ska identifieras och bli en del av samarbetet. Kvinnors potentiella roll som utvecklings- och demokratiaktörer kommer att uppmärksammas i syfte att stärka kvinnors möjligheter att aktivt delta och bidra. Jämställdhet och motståndskraft kommer att stödjas genom både riktade insatser och ett integrerat angreppssätt. De fyra principerna om ansvarstagande/ansvarutkrävande, öppenhet, icke-diskriminering och deltagande, vilka sammantaget formar rättighetperspektivet, kommer att genomsyra samtliga resultatområden. Mot bakgrund av rådande spänningar och konflikter i Kenya har en konfliktkänslig ansats anammats i framtagandet av resultatförslaget. Möjligheter att förebygga konflikter har identifierats och dessa har påverkat val av resultat och indikatorer. Konfliktkänslighet och antikorrupsionsåtgärder kommer att integreras, vilket bör påverka såväl val av program som hur dessa genomförs.

2. Sidas svar på regeringens ingångsvärden - Alternativ 1

Tabell 1. Resultatområden och volym i miljoner kronor i förhållande till inriktning i ingångsvärden		
Resultatområde	Inriktning i regeringens ingångsvärden	Volym, miljoner kronor
1. Stärkt miljömässig, individuell och samhällelig motståndskraft	<p>Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begränsad klimatpåverkan samt stärkt motståndskraft mot klimatförändringars effekter • Effektiv och hållbar hantering av landets naturresurser 	600-700
2. Ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökad jämställdhet och stärkt demokratisk samhällsstyrning på nationell och lokal nivå	<p>Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad demokratisk samhällsstyrning • Antikorruption • Stärkt respekt för medborgerliga och politiska rättigheter och stärkt civilsamhälle 	500-550
3. Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av en hållbar ekonomisk tillväxt	<p>Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ökad privatsektor-utveckling och entreprenörskap. • Förbättrad tillgång till social trygghet. 	400-500
Summa:		1500-1750

2.1 Resultatområden i Alternativ 1

2.1.1 Resultatområde 1: Stärkt miljömässig, individuell och samhällelig motståndskraft

Det kenyanska samhället står inför komplexa utmaningar vad gäller hållbar förvaltning och nyttjande av naturresurser och ekosystemtjänster, miljöpåverkan och extrema väder- och klimatrelaterade chocker. Ett flerdimensionellt angreppssätt krävs för att förstärka den inhemska motståndskraften. Människors motståndskraft hänger samman med säkrad tillgång till grundläggande samhällstjänster som vatten och sanitet, tryggad tillgång till mat, diversifierade försörjningsmöjligheter och förutsätter även tillgång till långsiktigt fungerande ekosystemtjänster som ren luft, mark och rent vatten. Kvinnor, ungdomar och barn som lever i fattigdom drabbas värst av brist på dessa samhällstjänster. Ett svenskt arbete inriktat på att förstärka motståndskraften på det sätt som anges förutsätts kunna bidra till att förebygga lokala konflikter och även över tid minska beroendet av humanitärt stöd. Underliggande orsaker till bristande motståndskraft såsom livsmedelstrygghet och tillgång till sociala skyddsnet är också viktigt. Som komplement till de finansiella bidragen kommer nya ingångar i det kenyanska samhället att sökas och dialog föras med strategiska aktörer (såväl statliga som icke-statliga) både på lokal och central nivå. Sverige bedöms, med sin långa och starka erfarenhet av hållbarhetsfrågor och i samarbete med ett brett urval av aktörer ha goda förutsättningar att såväl kunna bidra till stärkt motståndskraft som till en grön ekonomi samt nya sysselsättningsmöjligheter i relation till de resultat som omhändertas inom RO3.

En dylik ansats kräver en kombination av nära samarbete med lokala och nationella institutioner, humanitära aktörer, civilsamhälle, privata sektorn och andra förändringsaktörer. Ett strategiskt samarbete med förändringsaktörer inom ministerier och andra institutioner är fortsatt viktigt. Decentraliseringsprocessen ger möjlighet till och förutsätter ökat engagemang på länsnivå, vilket är positivt då det inom vissa områden har visat sig svårare att stödja genomförandet av reformer på nationell nivå. Trots svaga institutioner och att reformviljan kan vara svag även hos beslutsfattare på länsnivå är bedömningen att det där finns bättre möjligheter för ansvarstagande och ansvarutkrävande, eftersom de lokala myndigheterna är direkt ansvariga för naturresurser och samhällstjänster och måste möta sina väljare vart fjärde år. Länsnivån är första instans för att hantera miljöfrågor och förebygga katastrofer, kriser och konflikter.

Civilsamhället kommer fortsättningsvis att spela en viktig roll inom resultatområdet för att skapa medvetenhet, främja ansvarutkrävande genom effektivt påverkansarbete samt komplettera stöd till statliga organ. Inom landfrågan, där regeringen visar ovilja till reform, är civilsamhällets roll särskilt viktig. Den privata sektorn är en viktig samarbetspartner inom vatten, jordbruk och urban utveckling och bör användas som främjare för grön ekonomi och värdet av ekosystemtjänster. Ökad samverkan genom offentliga-privata partnerskap föreslås främjas.

Arbetet kommer att bygga på tidigare resultat av svenskt bistånd inom detta resultatområde i Kenya, som t ex ökad medvetenhet och inflytande för människor rörande miljömässig hållbarhet, klimatförändringar och naturresursförvaltning på central och lokal nivå. Sverige har verkat för stärkt sektorkoordinering i jordbrukssektorn och förbättring av bönders livsmedelstrygghet samt gått i bräschen för sociala skyddsnet för barn, vilket minskat motståndet för sociala trygghetssystem och direkta utbetalningar till utsatta grupper. Sverige har också bidragit till ökad tillgång till vatten och sanitet i marginaliserade rurala områden, gett stöd till markreformer och ökad delaktighet i hållbar stadsplanering.

Samverkan med andra givare, inte minst inom EU, kommer att eftersträvas för ökad effekt och harmonisering. De största givarna inom EU är förutom Sverige, Storbritannien och Tyskland. Utanför EU är det USA, Japan och Världsbanken. EU:s gemensamprogrammering bedöms bland annat leda till förbättrad arbetsfördelning, möjligheter till gemensamma stöd och bättre rapportering av EU:s samlade resultat. Detta gäller i synnerhet inom jordbruk, miljö och vatten men även förnyelsebar energi. Stark fokus väntas ligga på kapacitetsutveckling, koordinering, planering, stärkta mekanismer för deltagande, förutsättningar för ökade inkomster och diversifierade försörjningsmöjligheter kompletterade med miljö- och klimatmässigt hållbara investeringar. Innovationer inom metod och teknik liksom nya finansieringsformer såsom garantier kommer att ges särskilt utrymme.

Den sammantagna risknivå är medelhög, men möjligheterna är flera och goda,. Skälet till att risknivån är medelhög är att bl a oförutsedda väder- och klimatrelaterade händelser kan leda till akuta livsmedelskriser. Det går heller inte att fullt ut förutse och påverka att nödvändiga politiska beslut tas för t.ex. hållbara investeringar och ett ökat ansvarstagande för hållbart nyttjande av ekosystemen.

Tabell 2. Förslag till resultat och indikatorer för resultatområde 1

Resultat	Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Svenskt bidrag
1.1 Stärkt förvaltning av ekosystemtjänster	1.1.1 Antal vattenresurs-användarföreningar som har genomgått fördjupad kapacitetsutveckling i syfte att skydda avrinningsområden	0 (gäller för fördjupad kapacitetsutveckling)	450	Samtliga vattenresurs-användarföreningar i de sex län som Sverige stödjer
	1.1.2 Antal rådgivningstjänster (extension services) på lokal nivå som besitter god kunskap om hållbar markvård.	Kommer att fastställas under 2015	Ökning i procent	Ca 10 % av samtliga rådgivningstjänster.
1.2 Förbättrad kapacitet hos institutioner att bidra till ökad	1.2.1 Antal län med intern koordineringsmekanism för att svara mot väderhändelser och chocker i ASALs	0	23 ASAL län	4 län

motståndskraft	1.2.2 Antal länsplaner som har integrerat och budgeterat för miljö- och klimatanpassning och/eller katastrofriskhantering	0	Samtliga 47 län	4 län
1.3 Ökad motståndskraft hos lokalsamhällen och individer	1.3.1 Antal hushåll som erhåller kontantöverföringar under nationella sociala skyddsnet (gender disaggregerad data)	500 000 (2015) (NSNP) ⁵ 370 000 (2014) CFA ⁶	1.6 million (NSNP) Årlig ökning (Cash for Assets -CFA) ⁷	I genomsnitt 430 000 hushåll erhåller kontantöverföringar varje år under WFP:s Cash for Assets program.
	1.3.2 Antal nationella sociala skyddsnettsprogram med uppdaterad databas som omfattar barn	1 program (2014)	5 program (2016)	Svenskt stöd bidrar till 2 program
	1.3.3 Antal hushåll inom ramen för ASDSP ⁸ med ny inkomstkälla genom diversifiering av försörjningsmöjligheter	Håller på att fastställas för samtliga län, färdigt 2015.	X antal hushåll per år - att fastställas utifrån utgångsläget ⁹	83 % vilket utgör den svenska delen av jordbruksstödet
1.4 Bättre tillgång till miljömässigt hållbara grundläggande samhällstjänster	1.4.1 Andel befolkning i marginaliserade områden med tillgång till säkert dricksvatten (landsbygd och urbant)	47,1 % landsbygd 61,7 % urban (statistik visar på snitt, inte för fattiga områden) ¹⁰	56 % landsbygd varav 625 000 i marginaliserade områden	50 000 människor inom marginaliserade områden på landsbygden har tillgång till säkert dricksvatten.
	1.4.2 Antal län som har gendranpassade sanitetsinrättningar	0	SE/FI samfinansierar inrättningar i 6 län	3 län
	1.4.3 Andel avfall som hanteras och återvinns på ett hållbart sätt.	Utgångsläge kommer att tas fram inom urbanprogrammen som Sverige stöder genom Världsbanken.	15 urbana områden har inlett arbete kring strategisk avfalls-hantering.	1-2 urbana områden (på basis av ca 10 % svensk finansiering av totala budgeten.)

2.1.2 Resultatområde 2: Ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökad jämställdhet och stärkt demokratisk samhällsstyrning på nationell och lokal nivå

Den politiska utvecklingen i Kenya har sedan införandet av flerpartisystem 1992 kännetecknats av en svag, men ojäm, positiv trend mot demokrati. Idag står landet inför stora utmaningar när det gäller den demokratiska utvecklingen. Det grundmurade patron-klient förhållandet mellan elit och vanliga medborgare fortsätter att genomsyra det kenyanska samhället och skapa hierarkiska nätverk som bromsar försök till demokratisk förändring. Oviljan från den sittande regeringen att genomföra reformer i demokratisk riktning och försöken att begränsa det civila samhällets rörelseutrymme kan i stora delar förklaras av denna struktur. Misstro och spänningar mellan regering och opposition präglar den politiska vardagen.

Inom ramen för denna bristfälliga demokratiska samhällsordning finns dock möjligheter som Sverige kan ta tillvara på för att åstadkomma demokratisk förändring. Sådan förändring för en demokratisk samhällsstyrning och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna ska ses som ett utvecklingsmål i sig men också ett medel för att uppnå andra mål, som t ex mänsklig säkerhet och fattigdomsminskning. Några av de mest framträdande möjligheterna som öppnar upp för påverkan på nämnda samhällsliga mönster är grundlagen från 2010, decentraliseringsreformen, ett livskraftigt och dynamisk om än splittrat civilsamhälle, en ung och relativt välutbildad befolkning samt förekomsten av förändringsaktörer inom staten. De föreslagna resultaten inom detta resultatområde bygger på att Sverige använder dessa möjligheter. Resultatområdet utgår från de grundläggande principerna för demokrati: rättsstaten som garanterar respekt för mänskliga rättigheter; befolkningens deltagande i den offentliga beslutsprocessen; samt jämställdhet mellan könen.

Sverige har en lång tradition av att stödja statliga institutioner, försvarare av mänskliga rättigheter och det civila samhället i Kenya. Det tidigare stödet har gett positiva resultat för civila samhällets påverkansarbete och ansvarsutkrävande samt för att förbättra offentliga institutioners ansvarstagande och effektivitet. Sverige avser under strategiperioden att kombinera stödet till offentliga institutioner på både central och lokal nivå med ett strategiskt utökat stöd till civilsamhällets och nya och traditionella mediers påverkans- och opinionsarbete. Speciellt fokus kommer att läggas på förändringsaktörer som uppmärksammar och arbetar för ett större politiskt ansvarstagande, ökat ansvarsutkrävande, ett icke-korrupt samhälle samt främjande och värnande om de mänskliga rättigheterna inklusive kvinnors, barns och funktionsnedsattas rättigheter. Samarbetet med statliga institutioner kommer uteslutande att ske med aktörer som bedöms vara tydligt förändringsbenägna och reformvilliga. Sådana bedöms idag finnas inom skatte-, revisions- och statistikmyndigheterna, men även inom rättssektorn. För att öka stödet till civilsamhället och media (både internetbaserade och traditionella medier), förutses Sverige identifiera och etablera samarbet med strategiska partner, vilka i sin tur kan nå ut till flera typer av förändringsaktörer såsom lobbyorganisationer för mänskliga rättigheter, ungdomsgrupper, kulturaktörer, trossamfund m.fl.

Den föreslagna ansatsen har ett brett jämställdhets- och rättighetsperspektiv, vilket väntas bidra med resultat även inom övriga resultatområdena. I centrum för resultatområdet står rättsstaten och statens roll och ansvar i bred bemärkelse, respekt för och främjande av mänskliga rättigheter, allmänhetens deltagande samt jämställdhet mellan män och kvinnor. Resultaten har valts för att bidra till att dessa grundläggande demokratiprinciper i högre grad ska kunna realiseras. Att främja dessa principer är också viktigt för att pågående konflikter ska kunna hanteras liksom för att förhindra att nya konflikter uppstår i landet. Därmed syftar detta resultatområde till att både stärka demokratin och minska konflikter. Sammansmältningen av dessa två syften illustreras på ett tydligt sätt i landets egen identifiering av nödvändiga åtgärder för att komma åt grundorsakerna till de våldsamma konflikterna i samband med valet 2007. Dessa ansågs vara: reformering av de statliga institutionerna, decentralisering, genomförande av en ny författning

samt reformering av rättssektorn, säkerhetssektorn och den offentliga finansiella styrningen, d v s i hög grad samma åtgärder som identifierats här som nödvändiga för stärkt demokratisk samhällsstyrning och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Många biståndsgivare är aktiva inom detta breda resultatområde. Världsbanken och FN-organisationer, främst UNDP, har stora program. Inom EU är Storbritannien, Tyskland, Danmark och Finland de största bilaterala aktörerna förutom Sverige. Samverkan med EU sker fr a inom rättssektorn (f.n. polis, domstolsväsende och fängelser), där stödet samordnas, och inom stödet till civilsamhällesorganisationer där finansiering av fonder sker gemensamt . Andra områden för nära samarbete med EU kommer att sökas.

Den sammantagna risknivån för resultatområdet bedöms som medelhög. Alla risker som identifierats inom resultatområdet är medelstora till höga, främst eftersom de är förknippade med en politisk ovilja hos regeringen att stärka de mänskliga rättigheterna och demokratin. För Sverige är dessa risker svåra att påverka, men kommer att hanteras genom ett arbete som syftar till att öka medvetenheten, engagera allmänheten, föra dialog och samarbeta med ett brett spektrum av aktörer.

Tabell 3. Förslag till resultat och indikatorer för resultatområde 2

Resultat	Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Svenskt bidrag
2.1 Stärkt effektivitet hos offentliga nyckelinstitutioner för ökat ansvarstagande på nationell och lokal nivå .	2.1.1 Allmänhetens uppfattning om statliga institutioners ansvarstagande och effektivitet	Värden från Afrobarometers senaste Kenya-survey ¹¹	Förbättrade värden vid Afrobarometers planerade mätningar 2015 respektive 2018	
	2.1.2 Antal fungerande medborgarforum på länsnivå	0 (Arbete har inletts i 15 urbana områden med stöd av Sverige fram till 2014)	15 fungerande medborgarforum	7 fungerande medborgarforum
2.2 Effektiva nyckelinstitutioner och organisationer inom rättssektorn som respekterar mänskliga rättigheter och rättsstatens principer .	2.2.1 Antalet funktionella lokala fredskommittéer	50 aktiva (2013) ¹²	100 aktiva (2018)	27 aktiva fredskommittéer
	2.2.2 Domstolsanvändarkommittéer (<i>Court Users Committees</i>) utbildade i sexuellt och könsrelaterat våld, barns rättigheter och jämställdhet.	0 (2014)	80 (2019)	80
	2.2.3 Antal tingsrättsdomare (magistrates) som har integritetsgranskats	116	471 (samtliga domare i tingsrätt)	

2.3 Effektivt påverkansarbete av medier och aktörer i det civila samhället på nationell och lokal nivå för en stärkt demokratisk kultur och ökat ansvarsutkrävande.	2.3.1 Antal journalister, civilsamhällesaktörer och tjänstemän utbildade i anti-korruption	0 (2014)	1500 (2019)	1500
	2.3.2 Antal policyer och juridiska förändringar som kan härledas till engagemang av civila samhället	Baseline-studie under 2014 kommer ange utgångsläge	Minst 4 policyer som kan härledas till engagemang av civila samhället.	Finansiering av arbete som leder till 4 policyer
	2.3.3 Antal konstnärer utbildade i "artivism" – verktyg för social och demokratisk förändring	0 (2014)	500 (2019)	500
2.4 Ökat genomslag för organisationer och institutioner som arbetar för förbättrad jämställdhet och stärkta rättigheter för kvinnor och flickor.	2.4.1 Antal län som har etablerat arbetsgrupper för genderbaserat våld	0	5 arbetsgrupper (2017)	5 arbetsgrupper
	2.4.2 Kvinnlig representation på nationell och länsnivå	20 % Parlamentet 33 % Länsparlamenten (2013) Independent Election and Border Commission	33 % i det nationella parlamentet 2017 vilket är stipulerat enligt grundlagen	
	2.4.3 Kvinnlig kandidatur på valbara platser på nationell och länsnivå	129 kvinnor kandiderade i parlamentetsvalet 2013 varav 16 valdes 623 kvinnor kandiderade till länsparlamenten vid valen 2013, varav 91 valdes	Minst 33 % kvinnliga kandidater (2017) av samtliga kandidater på valbar plats	
	2.4.4 Antal flickor och kvinnor utbildade i datorprogrammering	64 (2014)	300 (2019)	300

2.1.3 Resultatområde 3: Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av hållbar ekonomisk tillväxt

Den ekonomiska tillväxten har inte varit tillräckligt hög eller inkluderande för att minska fattigdomen i Kenya vilket leder till frustration och ökar risken för konflikter.¹³ Ökad produktiv sysselsättning är en förutsättning för att stärka den ekonomiska tillväxten och minska klyftorna i samhället. Huvuddelen av de fattiga människorna bor på landsbygden och är beroende av naturresurser, men produktiviteten och förädlingsnivån inom lantbruket är låg.¹⁴ Samtidigt ökar den urbana fattigdomen i takt med den snabba urbaniseringen och informella bosättningar och slumområden växer.¹⁵ Den privata sektorn, inklusive lantbruket, har en nyckelroll i att skapa nya produktiva sysselsättningstillfällen.

Inom detta resultatområde föreslås Sverige bidra till ökade möjligheter för produktiv sysselsättning för fattiga människor, med tonvikt på kvinnor och ungdomar, så att dessa kan bidra till och dra nytta av en hållbar ekonomisk tillväxt. Ökad sysselsättning är också viktigt ur ett konfliktperspektiv med tanke på att arbetslöshet – framför allt bland ungdomar – är konflikt drivande.

Jordbrukssektorn har en stor potential att öka sin produktivitet och avkastning på ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt och här har Sverige, mot bakgrund av det mångåriga samarbetet, goda möjligheter att bidra. Utveckling av värdekedjor, ökad förädling och diversifiering samt ökad marknadsorientering av det småskaliga lantbruket kommer att prioriteras. Den privata sektorns roll och betydelse ska tas tillvara i samarbetet, t ex för ökad tillgång till finansiella tjänster för fattiga, för att skapa ökade möjligheter till yrkesutbildning och sysselsättning, för att främja en omställning till grön ekonomi¹⁶, för korruptionsbekämpning och ökad transparens. Särskilt fokus bör ligga på att skapa möjligheter för kvinnors sysselsättning och företagande och på tydligare kopplingar mellan sociala skyddsnät och ökade och diversifierade inkomstmöjligheter. Sverige kommer att undersöka möjligheten att använda garantier i syfte att öka tillgången till hållbar energi och stimulera ekonomisk tillväxt och produktiv sysselsättning, inom ramen för det svensk-amerikanska initiativet *Power Africa*.

Sverige kommer att söka samverka med en bred krets av nyckelaktörer, inklusive statliga aktörer, privata sektorn och civilsamhället. Även om generellt sett de statliga institutionerna är svaga i sin roll som genomförare av reformer, finns tjänstemän, särskilt yngre teknokrater, som vill se en förändring mot öppenhet och ökad effektivitet. Samarbete ska sökas med dessa. Den privata sektorn i Kenya är jämförelsevis stor, välorganiserad och har ett brett internationellt nätverk. Delar av den visar upp ett ökat intresse för att aktivt bidra till samhällsutvecklingen genom socialt ansvarstagande och sysselsättningskapande åtgärder för fattiga och marginaliserade människor. Dess potential som förändringsaktör kan främjas genom samarbete med olika företagargorganisationer. Inom civilsamhället spelar lokala sammanslutningar som tillvaratar olika gruppers intressen och gagnar fattiga, t ex bondekooperativ, en viktig roll. Sverige avser att samarbeta med bl a sådana. Samverkan mellan aktörer både inom staten, det civila samhället och den privata sektorn avses främjas bl.a. genom stöd till olika plattformar för dialog.

Arbetet inom resultatområdet kommer att bygga på tidigare resultat, som t ex att inkomstmöjligheterna och livsmedelsförsörjningen förbättrats för ett stort antal småskaliga bönder genom stöd till program för jordbruksrådgivning, bönders organisering och livsmedelssäkerhet. Sverige har också bidragit till att Kenyas nationalförsamling antagit tre viktiga lagar: 1) landlagen, 2) bestämmelser gällande Nationella landkommissionen, och 3) landregistreringslagen.

Förutom Sverige finns det flera andra givare inom jordbruksområdet (USAID, Storbritannien, EU, Världsbanken, Danmark). Jordbrukssektorn är ett av fokusområdena för EU:s

gemensamprogrammering och ett område där Sverige har valt att vara aktivt givet komparativa fördelar tack vare tidigare och pågående samarbete. EU:s gemensamprogrammering på området har möjlighet att stärka resultaten genom bättre samverkan och arbetsfördelning. De tre största biståndsgivarna i den urbana sektorn är Världsbanken, Frankrike och Sverige.¹⁷ Sverige kompletterar investeringarna i infrastruktur och tjänster med utformningen av arbetsätt och metoder som ska gynna fattiga och en hållbar urban utveckling. Andra givare som stödjer yrkesutbildning och förbättrad tillgång till finansiella tjänster är Danmark och Storbritannien. Sverige kan med katalytiska insatser komplettera det stöd som ges av andra givare och eventuellt också söka samarbete med dessa eller andra aktörer.

Sverige bör i sammanhanget dra på relevanta svenska erfarenheter, kompetenser och aktörer för att skapa ett tydligt ”svenskt mervärde” i samarbetet som bl.a. kan omfatta handel, lantbruk och forskning inom vilka Sverige har lång erfarenhet.

Riskenivån bedöms som medelhög. Genom att involvera nya aktörer, stödja innovationer, förstärka synergier och samverka med andra utvecklingspartner och intressenter kan riskerna reduceras. Riskerna kommer även att kunna minskas genom synergieffekter, d v s att resultat uppnås i insatser inom andra resultatområden, t.ex. mer effektiva och ansvariga institutioner särskilt på lokal nivå (resultatområde 2).

Tabell 4. Förslag till resultat och indikatorer för resultatområde 3

Resultat	Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Svenskt bidrag
3.1 Ökad produktivitet och förädlingsgrad inom det småskaliga lantbruket	3.1.1 Produktivitet inom det småskaliga lantbruket	Produktivitet inom ett urval grödor och boskapsskötsel. Framtagande av baseline pågår och kommer att vara klart 2015.	Ökning med 10 % fram till 2017	83 % ¹⁸
	3.1.2 Förädlingsvärde inom ett urval värdekedjor	Framtagande av baseline pågår och kommer att vara klart 2015.	Ökning med 10 % till år 2017	83 % se ovan
3.2 Ökat antal människor, i synnerhet kvinnor och ungdomar, på landsbygden och i urbana områden har produktiv sysselsättning.	3.2.1 Antal människor i produktiv sysselsättning (dvs de som arbetar och har en inkomst över fattigdomsgränsen), fördelat på ålder och kön	Baseline kommer att tas fram 2015	Ökning	Sverige finansierar 83% av ASDP och 10% av KMP respektive KISIP

	3.2.2 Antal människor som ej är i utbildning och ej i sysselsättning. Fördelat på ålder och kön.	Baseline kommer att tas fram 2015	Minskning	Sverige finansierar 83% av ASDP och 10% av KMP respektive KISIP
3.3 Ökat antal människor på den kenyanska arbetsmarknaden har kunskaper och utbildning som svarar mot den privata sektorns behov och efterfrågan.	3.3.1 Antal elever som efter fullgjord yrkesutbildning samfinansierad av Sverige har arbete efter ett år. Fördelat på kvinnor och män.	Fastställs under andra året av strategin.	Ökning	
3.4 Förbättrad tillgång till finansiella tjänster för mikro- och småföretag, det småskaliga lantbruket samt ekonomiskt svagare hushåll	3.4.1 Andel av befolkningen som använder finansiella tjänster fördelat på kön, landsbygd/stad och fattighedsnivå (%)	Mellan 2009 och 2013 var ökningen cirka 15 miljoner människor. Det svenska stödet bidrog till cirka 2 miljoner. ¹⁹	Ökning i minst samma takt	Minst 2 miljoner människor ytterligare som får tillgång till finansiell service

3. Sidas huvudförslag - Alternativ 2

Resultatområden och resultat i Sidas huvudförslag är samma som i Alternativ 1 (Sidas svar på ingångsvärdena). Skillnaden är att detta huvudförslag (Alternativ 2) föreslår en högre volym med ett spann på 1,7 till 2,0 miljarder SEK, som är i paritet med nuvarande samarbetsvolym om 400 MSEK per år. Fördelningen mellan resultatområden framgår av tabellen nedan (se motivering till föreslaget volymspann på sidan 2).

Tabell 6. Resultatområden och volym i miljoner kronor i förhållande till inriktning i ingångsvärden

Resultatområde	Inriktning i regeringens ingångsvärden	Volym, miljoner kronor
1. Stärkt miljömässig, individuell och samhällelig motståndskraft	Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer.	700-800
2. Ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökad jämställdhet och stärkt demokratisk samhällstyrning på nationell och lokal nivå	Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck.	700-800
3. Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av hållbar ekonomisk tillväxt	Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning.	300-400
Summa:		1700-2000

4. Alternativ 3

Alternativ 3 innebär en inriktning på fler direkta konfliktförebyggande stöd jämfört med den integrerade konfliktansats som anammats i alternativ 1 och 2 (med ett konfliktkänslighetsperspektiv som genomsyrar samtliga resultatområden, särskilt genom stärkt motståndskraft i resultatområde 1, kombinerat med ett färre antal direkta insatser för konfliktförebyggande och konflikthantering). *Konfliktförebyggande och konflikthantering* har identifierats som ett möjligt fjärde resultatområde under Alternativ 3. Anledningen till att Sida föreslår Alternativ 2 framför detta alternativ är att det ger möjlighet att behålla fokus och undvika splittring av resurser på för många resultatområden och resultat. Den totala föreslagna volymen för alternativ 3 är densamma som i Sidans huvudförslag (alternativ 2), dvs. 1,7 – 2,0 miljarder SEK.

Tabell 7. Resultatområden och volym i miljoner kronor i förhållande till inriktning i ingångsvärden

Resultatområde		Inriktning i regeringens ingångsvärden	Volym, miljoner kronor
1.	Stärkt miljömässig, individuell och samhällelig motståndskraft	Förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och stärkt motståndskraft mot miljöpåverkan, klimatförändringar och naturkatastrofer.	600-700
2.	Ökad respekt för mänskliga rättigheter, ökad jämställdhet och stärkt demokratisk samhällstyrning på nationell och lokal nivå	Stärkt demokrati och jämställdhet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och frihet från förtryck.	500-600
3.	Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av hållbar ekonomisk tillväxt	Förbättrade möjligheter för fattiga människor att bidra till och dra nytta av ekonomisk tillväxt och erhålla god utbildning.	300-400
4.	Konfliktförebyggande och konflikthantering	Kopplar till samtliga ingångsvärden	300
		Summa:	1700-2000

¹ Kenya's Ministry of Agriculture, Livestock and Fisheries 2014.

² Externa utvärderingar samt PDA

³ Aktörsmöte i Stockholm 14 augusti 2014

⁴ Partners and Stakeholders Consultations Workshops, Hotel Southern Sun, 2 September 2014, Francis A. Aawy, report prepared for the Embassy of Sweden.

⁵ UNICEF reports from National Safety Nets Programme, projections Sept 2014.

⁶ WFP Kenya, update November 2013 in relation to PRRO 200242.

⁷ Denna siffra fastställs i februari 2015.

⁸ ASDSP – Agriculture Sector Development Support Programme (sektorprogramstöd).

⁹ Utgångsläge kommer fastställas efter pågående studie i början av 2015

¹⁰ Kenya Annual Water Sector Review 2013, Ministry of Environment, Water and Natural Resources.

¹¹ Afro Barometer Kenya Survey 2011.

¹² Peace building and Conflict Management National Steering Committee, 2013.

¹³ Se bl.a. "More slums equals more violence: reviewing urban violence and urbanisation in Africa", UNDP 2007

¹⁴ Agriculture Sector Development Strategy 2010-2020

¹⁵ 4,3 % enligt State of African Cities 2014, UN-Habitat

¹⁶ Grön ekonomi kan kort definieras som en ekonomi som resulterar i förbättrat mänskligt välbefinnande, social rättvisa, samtidigt som den är resurseffektiv och avsevärt minskar miljörisker.

¹⁷ Stöd på sammanlagt ca 500 MUSD för infrastruktur och tjänster.

¹⁸ Sverige finansierar 5 miljarder KES utav totalt 6 miljarder KES. Svenska bidraget kan sägas vara ca 83% av resultatet.

¹⁹ 2009 hade 41,3% av befolkningen dvs cirka 15 miljoner tillgång till finansiell service. 2013 hade andelen ökat till 66,7%, dvs cirka 30 miljoner människor. Ökningen var således cirka 15 miljoner. FSD arbetade strategiskt för denna ökning. Sverige stödde FSD med 16% av budgeten.